

Læknafelegið talar at arvagranskning

– Den almendelge danske lægeføring-mælir frá, at føroying- ar leggja seg afturat íslendingum í nøgv urroddu arvagransk- ingini. – Íslenska fyrmyndin er ræðandi og tenir ikki til eftirgø, avarar Torben Pedersen, formaður í felagnum

Torben Pedersen, føroying- um frá at gera eina avtalu lík henni, sum íslenska Alþingið hevur gjørt við privata fyrirköna De Code.

Alþingið samtykti stutt fýri jól ein góð sulu av einum gen-daturnum til felagið DeCode.

Hetta merkir, at ein fullkomlig skráseting av ættarregluni hjá einum heilum fólki fyri fyrstu ferð er seld privatari fyrirkö.

– Avísar bolkar í Føroy- um hava fingið íblástur av gongdini í Íslandi og vilja kopera avtalu. Hesum mugu vit harliga avara mikið, sigur Torben Pedersen.

– Samstunds visir hann á, at tað hevur verið ónskið, at støðið eina stóvugt vaksandi granskning í arva- ringuleikum hjá fólki.

INGI RASMUSSEN

Læknafelegið – Den almendelge danske lægeføring- leggur seg nú út í kjakið um granskning í ætt- arbrøtt í Føroyum. Allir føroyskir læknar eru eisini limir í felagnum.

Í oddagrein í blánum útgjörkið for lægri- mælir formáðurin í felagnum.

stjórnin fyri eina stóra upphædd – selt DeCode daturnum – og hevur gjørt fyrirköni einarrætt í góða hátt.

DeCode er ein privat fyri- tæki, sum er stýrt av ame- ríkaniskum egnum.

Felagið hevur gjørt eina forhandaavtalu við sveit- sisku floirgjøða heilvags- fyrirköna Hoffmann-La Roche um nýtslu av upp- lýsingunum til granskning í 12 arvvalgum sjúkum.

– Tann samvond, at LaRoche hevur gildið eina milliard krónur fyri einka- rættin, sigur nakabó um peningaliga áhugamáli- visir formáðurin í lækna- felagnum á.

Skert álit
Íslenski daturnum er serliga áhugaverdur, tí hann longu hevur sannað

títtar um eitt heilt fólka- slag og hevur upplýsingar, sum fexna um fløri ætt- arli.

– Á tí, at íslendingar eina og føroyingar hava verið rættliga ættingdir, er lítið bláð komið í.

– Og tískil er ein slíkur daturnum so vøð óndur til granskning í arva- valgum sjúkum.

Hoffmann-LaRoche hevur sostatt kept sær til, sum kann føra til sloobrot- andi granskingsrást.

– Men tvingingarmikil er ískur trappulíkur og tengdur upp.

– Slíkt tilfar átt at verio tókt hjá øllum granskar- um. Tí rindur ikki vør eina milliard fyri eina ál- menninga loystrund. Banku- rætturin hjá LaRoche kann merkja, at átgjørd verur noktið øðrum granskarum.

um tað stríðir ímót figg- arliga áhugamálinum hjá fyrirköni, sigur Torben Pedersen.

– Í somu vønding visir hann eisini á, at skandíge- sum Ísland og Føroyar eru so stótt, at sjávt um upp- lýsingarnar verða dular, so er gjørligt at finna fram til, hvørjum sjúklingum upp- lýsingarnar stáva frá.

– Tað fer at avirka tað grundleggandi álit á mill- um sjúkling og lækna, ta upplýsingarnar verða letu- ar víðari til daturnum, sigur Torben Pedersen.

Ógreitt innlit
Ívngasemi hjá formánum- um í –Den almendelge danske lægeføring, tenir eisini um innlit á hjá sjúklingunum í tvei úrslit, sum spyrst burtur.

– Eini er ikki greitt, um

sjúklingar skulu kunna kroyta innlit í úrslit, sum vísa, um teir móguliga eru fegdir við arvvalgum sjú- kum. Ella hvussu slíkar upp- lýsingar kunna latast.

– Tað rætur eina mugu at etiskum spurningum, sum vit mætaði eru fari at kjakast um, sigur Torben Pedersen.

Landstýrið er fari at kanna, hvussu slíkt grans- king kann setast í verk í Føroyum. Stendur tað til formánum hjá læknum, so skulu vit ikki hoyra upp í kjepp hjá DeCode.

Føroyska Læknafelegið er ein av seytjan undir- gøddum hjá DADL, Føroy- amóur í Læknafeleginum er Sólfríður Olsen. Hinn er færa forur arliga á landi í DADL, har politikurin hjá stóra felagnum verur stangið út í kortið.

Nils Sørensen verður fímti limur í Figgingargrunninum

Figgingar- grunnurin fullmann- aður

INGI RASMUSSEN

Nils Sørensen stjóri í Havn er valdur í nevndina fyri Figgingar- grunnin frá 1992.

Hetta hendi týsdag- in, ta ter fýra nevnd- arlimirnir í Figgingar- grunninum valdu fim- ta limin.

Viðtøkurnar fyri grunnin siga, at lands- stýrið velur fýra limir, og teir veija sær ein lim afturat.

Nevndin hevur skip- að seg og er nu hend- in.

John P. Danielsen, formaður, Eyðhild Skjalum, Eyðfinn Færo, Hildur Gunn- arsdóttir og Nils Sørensen.

Bjarni Olsen, stjóri á Hagstovu, er skriv- uri hjá nevndini og hevur skrivstovuina um hendi.

Figgingargrunnurin frá 1992 eigur Føroya Banka.

Ta landsstýrið og danske stjórnin gjevur avtalu, um banka- málið og føroysku skuldina 10. juni 1998, varð eisini avrætt, at danski staturin skuldi taka seg burturur Figgingargrunninum fyri arslók 1999.

Viðtøkurnar fyri grunnin eru samsvar- andi broyttar soleiðis, at føroyingar eina- mallir veija alla nevndina, og danske skriv- stovan í Keymannahavn verur niðurlagd.

uttan fyri sjávt felagið. Nu, ta íð oljufelgini ikki vinna so nógvan pening, kann hetta hava við sær, at leiting eftir olju í eimum óki, sum er nýtt í oljupró- verður útsett eina tíð; Gronlandi hevur eitt olju- felag útsett oljuleitungina hjá sær í seks mánaðir, og hevur orsøkin til hesa útskiðing vaksat ókurt við teir lagu prisirnir at gera.

Ávæstøðni seta lagu prisirnir eisini síni spor í Skotlandi vønta tvei, at fløri tusund fólki mossa ar- beði í oljuleitungum, um prisirnir ikki fara upp. Higarli eru minst 600 fólki seld í starvi, bara í Aberdeen.

Folk, sum hava sítta dag- ligu arbeiði í privata fyri reikinginum til eina fø- royyska oljuleitungu, halda heldur ikki, at teir lagu prisirnir orøva føroysku oljuleitungarnar, men hetta eiga tvei í grundini at siga, fyrri ikki at styggja tvei, sum hava áhuga at seta pening í.

Sjálvt um tað fara at ganga nógv ar, áðrenn ein av hesum fer at standa á føroyska landgrunninum, so halda fólk við innlit í oljuleitungina ikki, at lagu oljuprisirnir í letum fara at orøva oljuleitungarnar í Føroyum

Leita framvegis

RANDE JACOBSEN

Tað var í gjar fram- vegis ikki eydnast at finna 18 ára gamla grønlendingin, sum einin veit um, síðan hann var í dansi í Club 20 í Havn leg- armáttina, ta vitin minnst seg hava sæð hann millum kl. eitt og tvei.

Politið hevur verið og tosað við allar byrúvognsførarar í Havn, men tað hevur einki úrslit givið. Eisini er spurt hjá grø- nlandingum, sum bug- va í Føroyum, men tað segði tað sama.

Týsdagin fekk poli- tið eina mynd av tí eftirlýsta mannum. Henda mynd varð vist

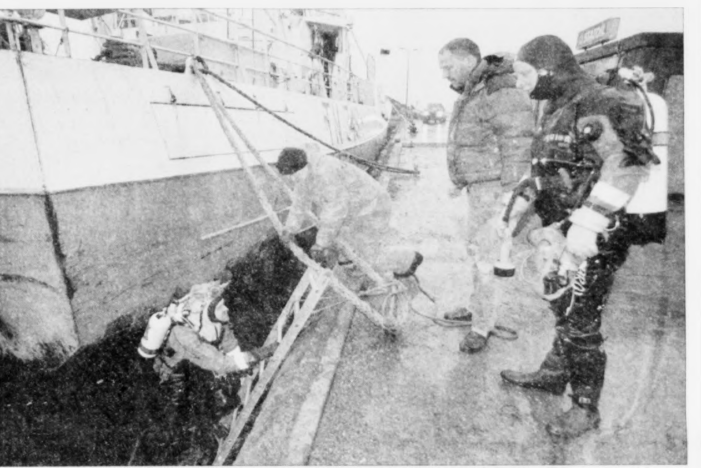
í Dimmalætting í gjar og í Deji og Víku tvei kvøldið, men einin er, sum minnst seg hava sæð hann. Tvørturímóti var onk- ur, sum segði seg hava sæð ein grønlending, men tað var ikki máð- urni á myndin.

Politið hevur tosað við føroyingar, sum vøru umboð á rækj- utrolarunum í Polar Princess II og vígdu, ta skipið lá á Havnini, men teir hava ikki kunnað hjálpt við at løysa gjørd.

Ikki hevur borið til hjá politinum at av- hoyra menninar, sum friggakvøldið fóru í byr saman við Laur- seraq Olsen Larsen. Ta politió hendi frá- bønuna, at maðurin ikki var umboð, var Polar Princess komin langt um Føroyum á veg í Barentshavið. Politio hevur tosað við skipið, sum hevur føroyskan skipara.

Manadagin leitaðu frøskmenn út frá og fram við vestaru byrg- igu, har skipið, máð- urnin var við, lá í gjar vøru frøskmenn aftur og leitaðu fram við landið longur inn móti bynum.

Tveir frøskmenn hjá skókkilinum leitaðu fyrrpartin í gjar og so aftur seinnapartin

Mynd: Rasmussen

Nogvar tilsagnir um skip liggja í Tinganesi

Óveruligar tilsagnir halda Framtaks- grunninum aftur

Framtaksgrunnurin er varin við at fara inn í svartkjaffavinn- una. Ein orsök er, at sera nogvar tilsagnir um skip liggja í Tinganesi. Neyvan allar gørd veruleiki, men vandin er har – og so kann vinnan kóða. Ímeðan leita menn sær til Noregs eftir samstarvs- felagum

GEORGI L. PETERSEN

– Vit merkja, at ein avísar áhugi er fyri svartkjaffa- vinnuni. Men við víja lýsa vinnuna fyrst, mi á hvussu marknaðarútlitini eru, og hvat vit kunna vænta í kvøtum. Út frá hesum skulu vit taka avgerð, sigur Vilhelm Petersen, formá- ur í Framtaksgrunninum.

ad av kapitali í vinnuna, sum vil endurnýggja seg. Men ein av høvuðsrá- þuloknunum er, at greiða kvøtumspurningin. Í letum eru eini tuggu løyvi at fiska svartkjaff, meðan líka nogvar tilsagnir eru gøvdar.

Fleiri av løyvunum verða ikki brúkt, og fleiri av tils- gnum liggja bara og bíða. Men áhugin er har, ni nogvar pengar eru í vinn- uni, og kvøturnar stórar. Men skal skipið verða nokumunda avur, kostar tað almikið av pening, og ta peningastovnarin krev- ja um 20% í eiginlegg, er ringt hjá vinnuleysmön- num spjalar at finna nog mikið at seta í. Tað er ta leitað verður eftir hjálpi í Framtaksgrunninum – ella hjá norskum áhugadulm.

Sum skilst eru pening- astovnarin ikki so útur- haldnar við at liggja bert eiginleggurnir er 20%.

Framtaksgrunnurin hevur valt at vera varin, tí nýgg skip kosta um einar hundruð milliónir krónur – tað krevur so 20 milliónir

Oljuprisirnir á heimsmarknaðinum eru sera lágir í letum, og har hava teir ligit í eini tvei ar. Um prisirnir fara at avirka eitt komandi føroyskt oljuleivntir, er ringt at siga

LEIF LAURDAL

Oljuprisirnir hevur hesi seinasta tvei mána verio rættiga lágur. Í letum kostar ein tunna av råðlu eini 11 dollara fyri tunnum, og er hetta nærin ein heilt í mun til tann prisin, sum var fyri fírum árum síðan. Ta íð føroyingar byrgðu at leggja eina oljuleitungu til rættis, var prisurin víð hegti, ein hann eru dag, og tí er tað áhugavert at spyrja, um lagi prisirnir fer at avirka tær ætlani, sum eru við oljuleitungu í Føroy- um.

Ikki á lestum
Heralvar Joensen, sum er deldarstjóri á Oljuleit- indini, sigur, at føroyska oljuleitungin, sum í veruleik- unum ikki er nokur vinna eina, ikki er komin so mikið áhæns, at teir lagu prisirnir á heimsmarknaðinum avirka framtíðarætlanir her á landi. Ta víðgongur hann, at útlendskar fyri- tøkur ikki standa á lestum í letum, men hetta hevur eisini áðrar orsøkir.

Føroyingar fara í á holt við fyrsta útbøingurum. Hetta hendi, sambært lögnum, einarrætt í krov, og áðrenn landsins mynd

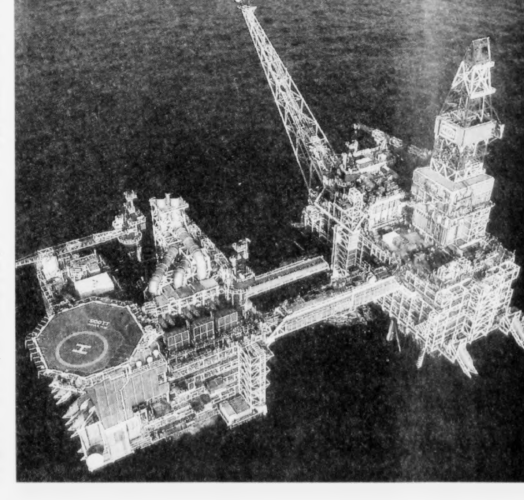
ugleikar hava fundið út av, hvussu ein komandi olju- vinna skal skattast, nær fyrsta útbøingurarnar verður, og hvussu ein løyvi á marknaðarútlitini fer at sigga út, koma oljuleit- ungar ikki stórt í mynd, heldur Heralvar Joensen.

Prisurin á heimsmar- kaðinum hevur sáðvandi eitt sáðir at síga, men rættiga oljuleitungu við Føroy- ar verur ikki at sigga út fyrri ein um nokur ar, og príslag kann brovstast nógv hetta tábárskeið.

Figgja sjálvar

Oljuleitunarnar hava van-

liga ta mannagongd, at leit- ing eftir olju er sjálffegð, so at skulu at tær ikki fara út um felagið fyri at leta eftir pening, ta íð tadan er ein leiting eftir olju. Ta íð leitiskóðin er av, og stórar líteir skulu gøva, í bori- pallar og aðra stig, verur fari at leta eftir figg- ing.

Sjálvt um tað fara at ganga nógv ar, áðrenn ein av hesum fer at standa á føroyska landgrunninum, so halda fólk við innlit í oljuleitungina ikki, at lagu oljuprisirnir í letum fara at orøva oljuleitungarnar í Føroyum